

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden kedden egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 2 frttal fizethetnek elő, féléves előfizetés el nem fogadjatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ, a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ ozimzendő.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Szerkesztő bizottság: elnök **Dr. Berde Áron**; **Girsik János**, **Szabó Sámuel**, **Vörös Sándor**, felelős szerkesztő: **Gamauf Vilmos**.

T a r t a l o m: Értesítés kiállítási ügyben. — Az árpáról, különös tekintettel a maláta árpára. Dr. Rodiczky Jenő. — Kolozsvár gyümölcsészete és szőlőszete. III. Szentgyörgyi Lajos. — Különléték a kolozsvári tenyészállatkiállítás köréből. — Az országos központi mintapincze szervezeti szabályai. — Értesítés a kolozsvári t. kereskedelmi iskoláról. — Egy veleg: Gazdasági verseny. Közgyűlés. Kriesch János. Pályázat. Assicurazioni generalis. Értesítés. — Üzleti heti szemle. — Piaczi árak. — Hirdetések. —

Értesítés kiállítási ügyben.

A kolozsvári második tenyészállatkiállítás rendező bizottsága ezennel közhírré teszi, hogy a kiállítási bejelentések elfogadásának végső határidejéül folyó augusztus hó 26-dikának ezaz Vasárnapnak déli 12-ik óráját tűzte ki.

Eddig beérkezett 205 jelentés összesen 374 db állatról.

Kelt a rendező bizottságnak Kolozsvárt 1883. augusztus hó 17-én tartott üléséből.

Bárá Bányfi Ádám.

elnök.

Gamauf Vilmos,

egyleti titkár.

Az árpáról, különös tekintettel a maláta-árpára.

I.

Az árpa mivélésének kezdete ép ugy a mithos homályába vész mint a buzáé. A chinaiak szent könyve a „Waiki” szerint Chin-Nong császár az „isteni földmivelő” a keresztény időszámítás előtt vagy husz évszázaddal természetete.

Egyptomban — Diodor elbeszélése szerint — Isis a Nilus partján találta e gabnanemet, mely utóbb a Nilust környező dombvidéken nagy kiterjedésben mivelve lön. Egy kétsoros árpaféleségből Theophrastus szerinl (I., 1. 15.) Ptisana készült

és az isteni Osiris az ő pelusiumi sörfőzdéjében árpa-bort esinált.

Az, hogy Mózes népe az árpát ismerte, az ó-testamentum több helyéből kitetszik: „A len tehát és árpa elvereték, mivel-hogy az árpa már fejeket hányt és a len már leveleket”. (Móz. II. k. 9., 31., 32.) Emlékeznek róla Ruth, Izaiás és Ezékhiel proféták könyvei is.

A görögöknél az árpa valószínűleg a buzát megelőzőleg természetett, legalább már a legrégebb időben több fajtát különböztették. Homer (Iliás XX., 496.) a fehér árpát dicsérte mely piritott, pörkölt állapotban (ulei ulochitai) a görög áldozatoknál is nagy szerepet játszott, vagy egyszerűen az áldozati tűzre szórták, vagy pedig az áldozati állat nyakára hintették. Az árpaáldozatok átszármaztak Latumba is. Kr. sz. e. a XV. s XVI. században vert ő. olasz ezüst érmeken árpa kalászokat és szemeket oly gondos és hü utánzatban láthatunk, hogy rajtuk a hatsoros árpa jellege félre nem ismerhető.

Az atheniek áldozatul kalászokat használtak, melyek Pausanias szerint (I. 38.) a zhari mezőn termelt árpa lisztjéből készültek.

A görögök egy óriási árpaféleséget is mivelték, melyet ez okon Akhilles után neveztek el (Krihé Akhilléis). Hogy Trója alatt lovaikat árpával etették, mint mai nap az arabok, Homer több helyéből kitetszik. (Od. IV. 41. és II. V. 196.) Maguk a rómaiak is eleintén árpakenyérrel éltek. Utóbb vém eselédeik számára tartották azt fön, míg végül az árpakenyér élvezete megszégyenítő jelleget nyert. Marcellus, Hannibal által legyőzött katonáit árpakenyér (mazar) kiosztásával büntette.

Nem lehet kétségünk benne, hogy a török háboruk idejében török és keresztény katona is egyaránt nem ritkán árpakenyérre szorult.

Bonfini beszéli Mátyás az igazságosról, hogy néhány társával álruhában a törökök táborába lopódván, közel a sul-

tán sátorához árpát árult. Ugyanez adomát közli Heltai is. (Magyar kronika CC. V. r.)

Másfelől egy 1658-ból kelt „tezkere“ megengedi a köriésieknek, hogy „a Palatinus nevének piszkos tábora számára lisztet és árpát“ szállíthassanak; jeleül, hogy a vad török emberibb érzésű volt, mint az ujkorban az annyira humanus porosz, mely a fogoly francziától a falat száraz kenyereit is sajnálta.

Mikor pedig a sultán Budát 1684-ben védhető állapotban akarta helyezettetni, azt rendelte azt erdélyi fejedelemeinek, hogy oda jó őrizettel küldjön harmincezer kiló lisztet, huszezer kiló búzát, negyvenezer kiló árpát és tizezer kiló kölest (Röpiczky, Lévai levelek 2. sz.)

Sörfőzéshez az árpa a mesés Gambrinus király országában sokkal előbb alkalmaztatott, mint nálunk. Nürnbergben már 1290-ben adtak ki rendeletet a sörfőzéshez pusztán árpát használni.

Hazánkban ellenben jó sokáig kölesből készítettek sörforma erjedt italt s csak német utmutatásra terjedt el a felföldön az árpa-sör élvezete, melynek Thurzó György szintén híve lehetett 1607. márczius 14.-kéről nevéhez intézett levelében írván im a következőképpen: „árpát adjanak kölesön az szegénységnek vetésre valót, de meglássák a tisztartók, hogy abban is annit osszanak ki, hogy e miatt a serfőzésben ne történjék fogyatkozásunk.“

Hazánkban különben a sörtermelés ma is felette csekély, mert az 1/2 millió hilitert csak kevésse haladja meg s így bel-földi maláta, árpa fogyasztásunk is jelentéktelen (mintegy 131,000 mm.) De annál jelentősebbé kezd válni árpakivitelünk Münchenben 1883. márcziusában a magyar árpa mája 18—22 márkán kelt, a bajor eredetű csak 10—14 márkán.

M. m. Frankfurtban ugyanakkor a magyar árpa ára 19—20 m. volt, a frank-árpáé 13.75—15 m., Mainzban a magyaré 19—20.56 m., pfalzi 12.50—14.50 m., Nürnbergben a magyar árpa 18.60—20 m., frank áru 14.20—15.20 márkán kelt.

A finomhéjú fehér morva árpák, tót árpáikat minőségben meghaladják ugyan, de az utóbbi években a nyitrai magyar árpa még a híres szász Saale árpáival is vetélkedett.

Angolország számára keresett, a morva árpák Hamburgban hlt. dec. 1882. 21—23 márkán, 1883. első hónapjaiban 21—21.02 márkán keltek. A cseh és morva maláta szintén mind nagyobb méltánylatra talál a külföldön, mi mellett szól a monarchia fokozódó maláta-kivitele, mely volt:

1877-ben 483,260.

1878-ban 548,782.

1879-ben 648,013.

1880-ban 749,136.

Németországban bevitetett 1882-ben:

árpa   májája

3.726,631 mm.   498,642 mm.

ebből az osztrák-magyar monarchiára esik:

2.545,631 mm.   473,182 mm.

E körülmény ki nem kerülte a németek figyelmét, kik a

jó szomszédtság fejében a gabona beviteli vámnak háromszorosra való fölemelését kívánják.

Dr. Pott Emil*) azonban azt tartja, hogy még e rendszabály sem volna képes az osztrák-magyar versenyt megölni, miután árunk 3—4 márkával drágábban kél, mint a legjobb német áru.

Versenytünkkel szemben azt tanácsolja honfitársainak, kivált a bajoroknak, hogy a jövőben nagyobb figyelmet fordítsanak a maláta-árpa termesztésére. Ez oly tanács melyet hazánk több vidékén, így az erdélyi részekben is követni bizony helyén volna, mert ma már minden törekvő magyar gazdának a minőségi termelés kell hogy jelszava legyen.

Teljesen osztakozunk Dr. Pott abbeli nézetében is, hogy újabbán a gazdasági egyesületek a mezőgazdasági technika javítására a kívánatosnál sokkal kevesebb figyelmet fordítanak, inkább foglalkozván agrár azaz finans politikai s nemzetgazdasági kérdésekkel, melyek helyes megítélése s kezelése sokkal több tanulmányt s tapasztalást kíván, mint azzal a nyilvános üléseken szereplő sok nagyhangú egyén dicsekszik.

Nem vélek azért fölösleges dolgot tenni, ha Dr. Pott füzeté nyomán az árpa minőségi termelése tekintetében észlelhető vívmányokkal ismertetem meg erdélyrészi gazdatiszaimat.

Dr. Rodiczky Jenő.

(Vége köv.)

Kolozsvár gyümölcsészete és szőlőszete.

III.

„Házsongárd.“

„Nunc venio ad fortissimum.“ Elérkeztünk arra a helyre, a hová oly sokan vágyódnak üdülés tekintetéből s a hová oly sokan kerülnek legkisebb vágyódásuk ellenére is, — itt vagyunk a „Házsongárdban.“ Elváltaszjuk azonban a két helyet egymástól s czélunk lévén a czimirat szerint a gyümölcsészet és szőlészetről mondani el egy-t-mást: hagyjuk a halál birodalmát (a Házsongárd egy része temető — a halál birodalma — s a nagy rész, a lehető legszebben cultivált növény életvilága) s vegyük rendbe azokat a szőlőket, melyekkel első sorban mint phylloxera vizsgálóknak, dolgunk van. Ez alkalomra találkozóan az ugynevezett „Majális kútat“ tüztük ki. Itt vártak ránk és ifj. Pataki Sándor tanács-jegyző urra, a hegy előjáró: id. Tömösvari Miklós és Nagy Ferdinánd urak s egy asós atya fi. Külső-belső forráságunkat kissé lehűtve, a hátsáruknak egy-tennek mondható nagyszerű forrás vize s az itteni üde lég által hozzá fogtunk az itteni szőlőültetvények fölkereséséhez. Fölkereséséhez mondom, mert míg a Házsongárd nagysz rü, gyümölcsészeti tekintetben, nagyon erőltetettnek mondható szőlőszeti szempontból De hisz nincs is itt szó szőlőszetről, mindössze is alig lévén található 10—15 tulajdonosnál szőlő ültetvény.

Hanem a mi van s különösen az ifj. Bodor Pál ügyvéd uré csaknem egész Kolozsvárt unicumnak mondható még most

*) Die Kultur der Braugerste, München 1883. n. 8. r. 43 l.

s, a midőn már tulajdonképpen kisse csökkent nagyszerűségében. Igen, a mint bejárta a phylloxera rémletes híre a világot s egyáltalában eltíratott a szőlőnövények egyhelységből másba való vihetése, nagyon sokaknak leállott a kedve s azok közt ez egyik legbuzgóbb és legszakértőbb szőlősz ügytársunknak is.

Kiirtatta remek szőlőiskoláit, összéb huzta szőlőterületét — s ne vegye rossz néven tőlünk kétségbeesett oenologunk, — ha kimondjuk, hogy kissé elhanyagoltnak találtuk, a megelőző évekhez képest, a különben most is kitűnő szőlőtelepét. Igen sok pénzébe, véghetetlen fáradtságába s hát még mekkora ügyiránti lelkesülésébe került Bodor ügyvéd urnak e paradicsomot elővarázsolni ott azon a helyen, hol különben annyi a hápa-hupa, lejtő hágó! Valóban bámulsunk kellene munkáján, ha nem tudnók, hogy Bodorral van dolgunk, Bodorral, a kiknek, hogy úgy szóljunk, legnagyobb részben köszönheti Házsongárd, hogy annyira előre haladott gyümölcsészete van. Különben csak hangozzék szét, legelább hazarészünkben, hogy nincs phylloxera! bizonyos ismét ott látjuk szőlősz példányképünket gyönyörű alakításu terraszjaia diszolgó remeknél-remekébb specialitásai közt — s óvéit vidámon mulatni a paradicsomi helyen.

Pár évig kétségeskedtünk e hely tiszta volta felől, de a többszöri vizsgálat s különösen a jul. 14-diki csaknem teljesen meggyőzhetek affelől, hogy nincs. Oly ép, oly üde e telep legnagyobb része, hogy lelki gyönyörrel teltünk el annak látásán. Innen egy másik Bodor alakításaihoz mentünk, — igen, a Bodor László-féle kertben, melynek mostani birtokosa Koch egyetemi tanár ur. E nagy kiterjedésű birtok valódi kertté alakított volt, már megelőző tulajdonosa által, most pedig az ott járó teljességgel nem is gondol arra, hogy másutt volna, mint egy igazi gondos mivelt jó házi kertben. Itt minden talp alattnyi föld meghozza szorgalmas munkásának, igazi kertészének, a földet s az ezzel rokon elemeket annyira tiszteletben tartó és tanulmányozó birtokosának érdeme jutalmát.

De hogyan is lehetne e helynek dolga másképpen? Hisz e nemes család a szó szoros értelmében itt él, itt munkál nagyja-apraja. S találkozunk itt még a gazdasszonyág körébe tartozó kertész-és legapróbb részleteivel is, a mit a véghetetlen munkás házigazdának épen oly odaadó munkásság társa, a jó házi gazdasszony ó nagysága vezet, hogy úgy szóljunk, létesít. Még majorság udvarban sincs hiány — s a kiirtandó gyomok sem mentek kárba, ott várán arra, a már jóformán hízásnak indult sertések. Szóval, e hely példányképül szolgálhat arra, hogy mikép kell egy jókora birtokot intensív mivelnai s minden lábnyomnyit abban értékes holmiséggel diszítani föl. Van ugyan még itt is, daczára annak a beültetett s illetve megnevesített sok drága alma-körteféléknek, javítani, kicserélni való, de azokra nézve is kifejezte a kert birtokosa reformáló törekvéseit.

Különösen a szőlők és gyümölcsfák várnak nagy részben átalakításra, kicserélésre, beojtás s másnemű kertészi eljárások folytán. Sok itt az oly szőlőtő, melynél ma már hasonlíthatlanul jelesebbeket kaphatni. Találtunk ugyan az újabb kor nemes sa-

jaiból is elég nagy bőségben, melyek mindannyija itt is — néhány ragyás kivételével szépen diszlik s kellő bőségben terem. Tüzetes vizsgálásunk után is arra a meggyőződésre kelle jutnunk, hogy ez a telep is tiszta a phylloxerától, semmi nemű jeleivel nem találkozván átkozott ellenségünknek.

Vizsgálódásunkat tovább folytatandók a Nagy Ferdinand, Sipos ügyvéd, méhész-egylet, Szentgyörgyi Józsefné és két fél szomszédja, Tamási János ügyész, Glück tanár, özv. Donogány Lászlóné, Csapóné öngaságaik szebbnél-szebb birtokait s még vagy három szőlős helyet jártunk be, mindeütt aprajára megtéve a felső gyökerek és gyöknyakokon a szükséges észleleteket.

Több helyen talákoztunk külföldi csemegefajokkal s valóban nem egy helyen e hegyben kitűnőségekkel is, — de jó órában legyen mondva — kutatásunk rémletes tárgyát sehol sem találuk s még csak jegyet sem, semmiféle, melyből annak létezésére következtethettünk volna.

Tehát „Házsongárd“ szőlői is mentek — még eddig — a szőlőgyök-tetűtől. Szentgyörgyi Lajos.

(Vége köv.)

Különfélék a kolozsvári tenyész-állatkiállítás köréből.

A kiállítási lóvásáron, mely september 3-án fog Kolozsvárt megtartatni természetesen nemcsak a kiállított, hanem bármiféle más lovak is — darabonként 1 frt engedélydíj lefizetése mellett — elővezethetők és eladhatók. Belépti díj a lóvásárra és loárverésre 50 kr, az állandó belépti jegyek itt is érvényesek. —

Földmivelési minister, Gróf Szóchényi Pál ur ő nmlga sajnálattal tudatta a rendező bizottsággal, hogy a kiállítás meglátogatására le nem jöhet, azonban képviselőjeül ministeri osztálytanácsos és az állattenyésztési osztály vezetőjét Bernolák Sándort nevezte ki. —

A fogarasi államménes nemcsak lovai árverezésével fogja a lóvásár látogatottságát emelni, hanem mint kiállító is szerepelni kíván, bemutatván három kiváló mént és két tenyészkancazt, természetesen versenyen kívül. E bejelentésnek annyival inkább örvendünk, mert a fogarasi lovak a múlt évben is a közönség kedvencei voltak. —

Az utazási kedvezményenyl összekötött „Állandó belépti jegyek“-et már nagyon keresik a kiállításra készülő látogatók, a mi teljesen indokolt is, ha tekintetbe vesszük, hogy a 2 frt lefizetése mellett a vasuti jegy rendes árának egy harmadrészét takarítja meg az illető.

Meghívás.

Az erdélyi gazdasági egylet állatkiállítási szakosztályának végrehajtó bizottsága az alapszabály 15 cikkelyének utolsó bekezdése értelmében, (a közgyűlési tárgyak megbeszélése céljából) folyó évi augusztus hó

25-én délután 3 órakor az erdélyi gazdasági egyesület titkári irodájában ülést tart, melyre a t. tagtársakat ezennel meghívja, Kolozsvárt, 1883. augusztus hó 18-án.

Az elnökség.

Az országos központi mintapincze szervezeti szabályai.

(Vége.)

10.

Főfelügyelet és ellátás.

Az országos központi mintapincze a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister főfelügyelete és rendelkezése alatt áll s általa látatik el a szükséges helyiségekkel, felszerelési eszközökkel és kezelő személyzettel.

11.

Felügyelőség.

Az országos központi mintapincze felügyelőségét képezik:

1. az országos borászati kormánybiztos;
2. az érdekeit bortermelőkből alakított állandó bizottság;
3. az országos főpinczemeszter s esetleg borvegyész, mint a felügyelőségnek véleményadó tagjai.

A felügyelőség havonként legalább kétszer ülést tart.

12.

Termelők választmánya.

A földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister az érdekelt bortermelők köréből s a nagyobb borvidékek kellő képviseltetésére való tekintettel, a termelők kijelölése alapján 30 tagu választmányt nevez ki 3 évre.

E 30 tagu választmány tagjainak kijelölése végett, a ministerium az orsz. központi mintapinczében képviselt termelőket három évenkénti gyűlésre hívja össze.

Ezen termelői választmány a pinczekezelés vezetésében s ellenőrzésében leendő állandó közreműködésre saját kebeléből szintén 3 évre s a minister megerősítésével 6 rendes- és 3 pótagyból álló állandó bizottságot küld ki.

A termelők 30 tagu választmánya a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi minister meghívására a felügyelőség évi jelenetetésének meghallgatása, az állandó bizottságnak netalán szükségessé vált kiegészítése, valamint a mintapincze szervezését és általában a borászati érdekek előmozdítását tárgyazó indítványok megvitatása végett évenként egyszer összejön.

Az állandó bizottság, melynek tagjai csak oly bortermelők lehetnek, a kik részére az orsz. központi mintapinczében bor kezeltek, gondoskodik oly elárúsító közegekről, a melyek az országos közp. mintapinczében palackokba fejtett s annak jelvényével ellátott borokat és pedig kizárólag ezeket, — az egyes tulajdonosok számlájára elárúsítsák.

Az állandó bizottság saját kebeléből elnököt választ s ügyrendjét a minister jóváhagyásával maga állapítja meg.

13.

Kezelőség.

Az orsz. központi mintapincze kezelő-személyzete áll:

1. a főpinczemeszterből;
2. négy pinczemeszterből;

3. a könyvelőből, a ki egyszersmind pénztárnok is — és esetleg (a mennyiben t. i. ily állás rendszeresítése szükségesnek mutatkoznék)

4. a borvegyészből.

A pincze érdekében szükséges levelezéseket s a felügyelőségi ülések jegyzőkönyveinek vitelét a borászati kormánybiztos saját hivatalos személyzete által végezteti.

14.

Főpinczemeszter.

A főpinczemeszter felelős:

- a) a pinczében elhelyezett borokért úgy mennyiség, mint minőség tekintetében;
- b) a pincze összes leltári felszereléséért;
- c) a pinczében általa alkalmazott egyének tényei és mulasztásaiért.

A pinczemesztereket a főpinczemeszter fogadja fel s velők a ministerium jóváhagyása alá terjesztendő szerződéseket köt.

Jogositva van továbbá a főpinczemeszter a szükséges számu, de legfeljebb 12 pinczemunkást, legfeljebb havi 45 forint fizetéssel és egy szolgát 400 ft évi fizetéssel alkalmazni, fel-fogadni és belátása szerint elbocsátani.

Jogositva van továbbá a borkezeléshez szükségelt eszközöket beszerezni s ezek költségeinek fedezésére havonként 50 forint erejéig utalványokat adhat a mintapincze házi pénztárnak. Nagyobb összegű kiadások utalványozása végett az orsz. borászati kormánybiztoshoz tesz jelentést.

15.

Pinczemeszterek.

A pinczemeszterek kötelesek mindenben pontosan a főpinczemeszter utasításai szerint eljárni. A gondjukra bizott borok állapotáról s az azokkal véghezvitt kezelési műveletekről tartoznak pontos jegyzőkönyvet vezetni s azt a főpinczemeszternek kívánatára bármikor előmutatni.

16.

Könyvelő.

A könyvelő s egyszersmind pénztárnok vezeti az orsz. központi mintapincze összes könyvviteli munkáit s kezeli annak házi pénztárát.

Minden bortermelő részére, a ki a pinczébe bort küld be, külön főkönyvi lapot nyit; — a beérkezett, valamint a pinczéből elvitt borok mennyiségét a beérkezés és elvitel napjával együtt a főpinczemeszter bejelentése alapján azonnal bejegyezni tartozik.

Rendes pénztári könyvet vezet, abba a bevételeket s kiadásokat pontosan bejegyezi s a főpinczemeszter vagy a borászati kormánybiztos által utalványozott összegeket kifizeti.

A pincze kiadásainak fedezésére a ministerium által koronkint megfelelő összeg bocsátatik rendelkezésére.

Budapesten, 1883. évi junus havában.

**A földmivelés-, ipar- és kereskedelem-
ügyi m. k. ministerium.**

Értesítés

a kolozsvári államilag segélyezett s nyilvánossági joggal felruházott felsőbb kereskedelmi iskola felől.

a. Célja az intézetnek: Tudományos és szak-szerű kiképzése azon ifjaknak, kik a kereskedés, forgalom, közgazdaság vagy iparvállalatok terén, valamint az állami közgazdaság azon ágainál óhajtanak alkalmazást nyerni, melyre ezen intézetet végzett ifjakat az 1883. évi, a tisztviselők minősítéséről szóló I. t. cz. minősülteknek és illetékeseknek nyilvánítja.

b. Beiratás. Az 1883—84-iki tanévre a beiratások f. évi szeptember 1—5-ig, d. e. 9—12 óráig az intézet helyiségében (főter, plébánia épület) eszközöltetnek; ugyanazon napokon a délutáni órákban 3—5-ig tartatnak a felvételi és javító vizsgálatok. A tanév ünnepélyes megnyitása szeptember 5-én 10 órakor lesz s a következő napon reggeli 8 órakor a rendes tanítás kezdetét veszi.

c. Felvétel. E felsőbb kereskedelmi iskola első osztályába rendes tanulóul oly növendékek vétetnek fel, kik a gymnasium, reál — vagy polgári iskola négy alsó osztályát legalább kielégítő sikerrel végezték, vagy a kik legalább 14 évesek és az említett iskolák osztályaiban ezen tanítatni szokott tantárgyakból felvételi vizsgálatot állanak ki. A magasabb osztályokba való felvétel csak megelőző tantárgyaiból sikeresen kiállandó felvételi vizsgálat, vagy valamely hasonraugó és nyilvánossági joggal felruházott intézet megfelelő bizonyítványa alapján történik. A felvételi vizsgálatokért külön díj fizetendő.

d. Iskolai díjak. E kereskedelmi iskolába lépő növendékek beiratásuk alkalmával „beiratási díj” czimén egyszer mindenkorra négy frtot tartoznak fizetni. A tandíj a rendes tanulóktól egy évre 40 = negyven frt; melynek fele a beiratás alkalmával, a másik fele pedig február elején fizetendő. A rendkívüli tanulók annyi 4 frt fizetnek egész évi díjúl, a hány tanóra járnak be hetenként, mind addig, míg díjaik a rendes tanulók tandíját eléri; ezen összegben tul menő órákért díjt nem fizetnek. A tandíj fizetés alól, hiteles bizonyítvánnyal igazolt szegény sorsu és kitünő tanulók fel is mentetnek. Ifjusági könyvtár alapra minden tanuló két frtot fizet.

e. Az intézet rangja. A kolozsvári felsőbb kereskedelmi tanintézet az 1872. okt. 10-én kiadott min. rendelet III. cz. I. §-a szerint egy rangban áll a főgymnasium és főreál-tanodával s mindazon kedvezményekben részesül, melyek ezen intézeteket megilletik: pl. hogy az itt végzett növendékek katonai kötelezettségek kitöltésében az egy évi önkéntességre jogosítva vannak és továbbá ez intézet azonos szervezetű és teljese-
sen egyrangú a budapesti kereskedelmi aka-

démiával is s növendékeit ugyanazon életpályára készíti elő, mint amaz.

Bővebb felvilágosítást nyújtó „Értesítő”-vel szivesen szolgál az igazgatóság.

Kolozsvárt, 1883. augusztus 11-én.

Kiss Sándor,
igazgató-tanár.

EGYVELEG.

— Gazdasági versenyt rendez a szilágy-somlyó vidéki gazd. egyesület folyó évi szeptember havában a következő programmal: szarvasmarha-tenyészkiallítás szeptember 7 és 8-án; szántásverseny szeptember 8-án és gazdasági löverseny szeptember 9-én. Mindennemű bejelentés szeptember 6-áig igazgatósági tag Gencsy Sándor polgármesterhez intézendő Szilágy-Somlyón a várasházánál. —

* Közgyűlés. Kis-Küküllő megye gazdasági egyesületének rendkívüli közgyűlését folyó 26-án d. e. 9 órára Dicső-Szent-Mártonba a megyeház nagy termébe hívom egybe. — Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitó beszéd; 2. Titkári jelentés; 3. Igazgató választmány megalakítása; 4. Indítványok. — Balástelke, 1883. augusztus hó 6-án.

Gróf Haller Jenő,
egyleti elnök.

— Kriesch János budapesti műgyetemi tanár és országos méhész-egyleti igazgató-elnök tiszteletére a kolozsvári méhészek augusztus 16-án bucsu-estélyt rendeztek a „Stadler kertben”, hol a távozó, őszinte ügytársai körében szívélyes toasztok közt igen kedélyesen töltötte idejét 11 óráig; a mikor aztán az egész társaság szíves készséggel kíséerte „bornyumáli” szállására — Abt egyetemi tanár soga-rohoz — hol családjával együtt, a nyár jó részét töltötte. — A Kolozsvárt látottak és tapasztaltak után meglegedve távozott a kiváló méhész tekintély 18-án reggel, az erdélyi oksz. méhész-egylet képviselőinek társaságában a b.-gyulai méh. vándorgyűlésre s onnan aztán annak végeztével — haza Bpestre, hogy elmondja ottani ügyfeleinek az erdélyi egyesület központi tagjainak méhészeti törekvéseit s az ebből folyó eddigi sikeres eredményeket.

— Pályázat. A borsodmegyei gazd. egyesület titkári hivatalát állandósítván, arra ezennel pályázatot nyit. Ezen hivatal 1884-ik év január hó 1-én lép életbe, az azt elfoglaló egyén évi fizetése 1200 frt, mely összeg 100 frtos részletekben minden hó 1-én előlegesen fizettetik ki az egyesület pénztárából. — Titkár munka köre: A titkár vezeti a közgyűlés, választmányi ülések jegyzőkönyveit, szerkeszti a feliratokat, felhívásokat, levelezéseket, általában az egyesület ügyében szükséges írásbeli dolgozatokat. Szerkeszti a hetenként megjelenő „Borsodi Gazdát” az egyesület szakközlönyét. A gazdasági egyesület csarnokának társvezetője. Végrehajtója a közgyűlés, választmány, illetve az elnökség által hozott s hozzá intézett határozatoknak. Borsodmegye területén vándortanár, mint ilyen a gazd. egyesület eszméjét a néppel ismerteti, terjeszti; előadásokat tart a megye területén művelt gazdasági ágak fejlesztése, tökéletesítése céljából u. m. a helyes irányu magtermelés, állattenyésztés, helyes sző-

lőmivvelés, borászat gyümölcsfa tenyésztés, méhészettről és a kisebb gazdasági gépekkel való bánásmódról. A községi falkolák felügyelője, betanítja első sorban a néptanítókat az ójtás neimeire, a fetyenyésztés módjára s mindezekről jelentéseit az egylet szaktőlönnyében közzé teszi. Általában végzi mindazon teendőket, melyeket részletezni nem lehet, de természetesen ezen állás teendői közé tartoznak. Pályázók kérvényeiket, melyekhez szakképzettségüket, vagy eddigi működésük eredményét igazoló bizonyítványaik melléklendők, f. év október hó 1-ső napjéig a borsodmegyei gazd. egylethez Miskolcra küldjék be. —

A borsodmegyei gazd. egylet választmányának 1883-ik év augusztus hó 5-én Miskolcra tartott üléséből.

Melzer Gyula,
gazd. egyleti elnök.

— Assicurazioni Generali. Az „Egyetértés” igen melegen tartott köszönet nyilvánítást közöl Liptó-Szent-Miklós és Verbőtz községektől, a gyors és pontos kifizetést illetőleg, melyet az Assicurazioni Generali a Julius hó 13-án ezen községekben történt felette nagy tűzkárok után teljesített. Mint értesülünk százakra rug a leégett házak és más épületek száma, melyek ingóságokkal együtt nevezett intézetnél biztosítva voltak és daczára azon roppant munkának, melyet az ily tömeges kár felvétele okoz, néhány nappal a borzasztó tűzvész után az Assicurazioni Generali által a károk felvétele, melyek összesen 182,000 fruba lettek megállapítva, befejeztettek és a helyszínén azonnal ki is fizetettek. Ezen eljárás leginkább igazolja, mily óriási előnyöket nyújt a közönségnek az ily jelentékeny intézetnél való biztosítás. —

— Értesítés. A magyar korona területén foglalkozó gazdatisztek és erdészek segélyegyesülete által élethe léptetett állomás-közvetítő osztály — elfogad minden körébe tartozó bejelentéseket és kéri ugy a földbirtokos, mint a bérlő urakat, hogy az üresedésben lévő állomásokat az egyesületi irodának (Budapest, papnövelde-utca 6.) jelentsék be. Állást kereső tag urak sziveskedjenek beküldeni bizonyítványaik másolatát, hogy előforduló esetekben őket ajánlhatassuk. E közvetítésért költség nem terheli sem a földes urat, sem a folyamodó egyesületi tagot, — mivel ezen intézménynek főczélja az, hogy a földbirtokos és bérlő urak támogatását a tag urak javára ezen uton is kinyerje. —

Krocsák G. Emil,
az egyesület ügyvezetője.

— A zöld kukoricza szár fiatal sertések etetésére igen jól felhasználható. A sertés-hizlalásnak legjövendőbb módja az, hogy a malacokat a mint elválasztották s tejet és kukoriczadarát csznek, olban tartjuk egész november vagy deczemberig, mikor a levágásra készen vannak. Jó tartás mellett jó fajú márcziusi malacokat nem nehéz 200—250 fontosakra hizlalni a mondott időre. Az olbantartás mellett a malacoknak étvágyjavítóra van szükségük s ilyen gyanánt adhatjuk nekik augusztus elejétől kezdve a zöld kukoricza szárait, melyekről a gyenge kukoriczát házi használatra vagy piaci eladásra leszedték. A malacok a zöld szárait levelestől mindentől igen jó étvágyal emésztik meg. Sőt egyéb eledel mellett a már jól kifejlődött gyenge kukoriczát is lehet velök etetni, mert sokkal alkalmasabb idő a hizlalásra a nyár vége és az ősz eleje s jobb ekkor azt minden lehető módon elősegíteni, mert télen a hizlalás nehezen is megy, sok bajjal is jár.

(M. F.)

Üzleti szemle.

Gabona-árak.

Minimum és maximum: Budapest aug. 18. | Bécs aug. 18.

Buza	10.45 — 10.75 frt	10.80 — 12.00 frt
Rozs	7.50 — 7.70 frt	8.20 — 8.75 frt
Árpa, takarmány	7.40 — 7.65 frt	— — — frt
Árpa, szeszfőzésre	8.00 — 9.00 frt	9.25 — 10.25 frt
Árpa, seres	9.50 — 11.00 frt	9.50 — 11.00 frt
Zab	6.40 — 6.85 frt	6.75 — 7.50 frt
Törökbuza	6.40 — 6.85 frt	6.80 — 8.10 frt

Budapesti marhavásár augusztus 16-án. Összes felhajtás 2273 db. nagy és 3173 db apró marha. Ebből eladatott 43 db. bika, 1114 db. ökör, 75 db. vágó tehén, 167 db. fejős tehén, 294 db. bival, 422 db. borju, — db. juh. Árak: bika darabonként 140—180 frt, ökör páronként 260—320 frt, vágó tehén páronként 200—270 frt, fejős tehén darabonként 80—170 frt, bival páronként 140—180 frt, borju darabonként 16—25 frt, bárány páronként — — frt, juh páronként — — frt. Húsárak 100 kilonként: ökörhús 56—60 frt, tehénhús 53—55 frt, borjuhús 60—70 frt, bivalhús 50—52 frt.

Bécsi marhavásár augusztus 14-én. Összes felhajtás 3256 drb és pedig 1762 drb. magyar, 1120 drb. lengyel és 374 drb. német fajta, melyből 3139 drb. ökör, 63 drb. tehén, — drb. bika és 43 db. bival. Árak 100 kilonként: magyar hizó 61—66 frt, lengyel 63—66 frt, német 60—66 frt, tehén 51—60 frt, bika 53—63 frt, bival — frt. Lábán darabonként 85—210 frtot fizettek.

Kőbányai sertésvásár aug. 17-ikén. (Az első magyar sertéshizlaló és kölcsönalólemező részvénytársaság jelentése.) A szükséglet, különösen a kiviteli, e héten is jelentékeny lévén, az üzlet, daczára a nagy felhajtásoknak, szilárdan tartott árak mellett élénk volt. Könnyebb áru, a melyben hiány volt, miért is annak ára kissé emelkedett.

Debreczeni vásár augusztus 11-én. Felhajtva mintegy 10—12,000 darab nagyobb részt rosszul tartott sovány sertés volt, a melyek hallatlan árak mellett keltek el; 1—1½ évesek párjáért 60—83 frtot fizettek, 160—180 kilogramm nehezek. Kőbányán átvéve 57 kren keltek kilogrammonként elevenen.

Heti átlagárak: magyar vál. áru 260—300 kilogramm nehezek 58—58½ krajczár, 180—260 klgr. nehezek 58½—59 kr. Öreg 300 kilogramm tül 57½—59 kr, vidéki sertés 57½—58½ kr. Transitóban: szerbiai 57—59½ kr, romániai 57½—59 kr, tüskés 58 kr tiszta kilogrammonként. — Összes felhajtás: 13,681 darab, összes elhajtás 10,299 drb.

Bécsi sertésvásár aug. 14-én. Összes felhajtás 5841 drb. és pedig 1439 drb. nehéz, 1718 drb. középnehéz és 2684 drb. süldő; melyből 2867 drb. magyar, 2684 drb. orosz-lengyel, 200 drb. szerb és 90 drb. oláh fajta. Árak 100 kilonként: nehéz 52—54 frt, középnehéz 49—51 frt, süldő 40—49 frt; szalonna és zsir 64—66 frt.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

ŐSZI BÜKKÖNY.

Az utolsó évtized legdivatosabb takarmány-növénye. Vetőmagul, kellő arányban korai rozssal keverve, mmázsánként 11 frtért, a héjasfalvi vasúti állomáshoz szállítva. — Zsákok darabja 60 kr.

Megrendelések intézendők **Szentkirályi Árpád** urhoz, Székely-Kereszturra.

(16.)

(2-2)

ELADÓ BÜKKÖNY.

Őszi bükköny, borsó kapható

MAROS-SZENTKIRÁLYT, utolsó posta
MAROS-VÁSÁRHELYT.

Hectoliterje: 10 frtért alólrtnál.

Filep Albert.

(15.)

(2--2.)

Kívánatra árlapok és költségvetések bérmentve küldetnek.

Üzlet nagyobbítás és vízművesztel kellékek tárlata.

WALSER FERENCZ
első magyar gép-
és tüzelőszerek, gyár,
harang- és ércz-öntőde
ERDELYORSZÁGI FŐNÖTELEPE
Kolozsvárt.
Bel-Monostortutza 12. szám.

Szerelő-műhely kúrák s vízvezetékek berendezésére.

(28—52.) Tetemesen leszállított gyári árák mellett.

(18.) Nincs többé üszög! (1-6.)

DUPUY N.-féle magpác.

Tökéletes páczmód üszög ellen, kitüntetve és ajánlva sok egylet és kitűnő gazdák által, kapható minden raktáromban az osztrák magyar birodalomban.

1 esomag 200 liter magra 30 kr.

1 esomag 100 liter magra 15 kr.

A gazda urak utáztat és hamisításoktól védendő, kéretnek a csomagokat védjeggyem, nevem és czimemmel ellátva venni.

Minden óhajlandó fölvilágosítással ingyen és bérmentve szolgál:

DUPUY N.'s

CHEMISCHES LABORATORIUM,

WIEN, Windmühlgasse 33.

Raktárak: Beszterczén Keresztes J., Décsen Kiss János, Nagy-Szebenben Misselbacher J. B., Kolozsvárt Csiki Imre, Tauler Ferencz., Brassón Hesshaimer J. L. és A., Maros-Vásárhelyt Bucher Miksa, Staibl Antal, Segesvárt Misselbacher J. G., Szász-Régenten Rösler G., Wachner M., Tekén Riener G. K. és Vajda-Hunyadon Fischer D. uraknál.

(17.)

(2--3.)

LÓ-ÁRVERÉS.

A földművelés-, ipar- és kereskedelmi m. kir. ministerium részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint a fogarasi m. kir. állami ménesből egy darab 5 éves és 8 darab 4 éves számfeletti fiatal kancza, az erdélyi mén-telep-osztályokból pedig néhány kisorolt, — különböző koru — mén és herélt fog a kolozsvári állatkiállítás alkalmával, — szeptember hó 3-án, a legtöbbet ígérőnek, azonnali készpénzfizetés mellett eladatni.

Az árverés a jelzett napon, a kiállítási helyiségben, reggeli 9 órakor kezdetik meg.

PIACZI ÁRAK.

A heti vásár		Egy hectoliter						100 kilo		1 köb- meter	1 kilo marha- hús	
helye	napja	tiszta buza	elegy buza	rozs	árpa	zab	török- buza	széna	szal- ma	tüzifa		
k r a j e z á r o k b a n												
Balázsaiba	augusztus	16	650	450	400	—	—	400	—	—	250	40
Báofi-Hunyad	augusztus	14	700	600	500	—	200	500	—	—	160	40
Beszterczo	augusztus	14	700	500	450	375	310	475	420	220	320	36
Brassó	augusztus	17	690	580	440	375	265	460	235	160	230	44
Csik-Szeroda	augusztus	14	700	600	500	425	300	525	200	80	200	36
Deés	augusztus	14	760	680	580	320	240	520	600	240	300	40
Déva*	augusztus	18	990	795	750	—	350	625	200	90	230	44
Dicső-Szent-Márton	augusztus	15	625	500	480	—	275	400	380	260	380	44
Erzsébetváros	augusztus	18	650	450	400	—	300	475	300	160	250	44
Fogarás	augusztus	17	750	—	420	—	268	500	190	80	215	42
Gyula-Fehérvár	augusztus	18	725	600	550	—	300	475	220	130	245	46
Gyergyó-Szent-Miklós	augusztus	18	750	—	550	450	300	550	300	—	160	40
Hátszeg	augusztus	13	630	610	480	270	290	340	120	8	250	40
Kézdi-Vásárhely	augusztus	16	640	500	440	320	280	500	400	120	300	40
Kolozsvár	augusztus	16	702	—	448	—	210	460	350	190	300	48
Maros-Ludas	május	25	600	500	500	—	250	430	—	—	300	44
Maros-Vásárhely	augusztus	16	820	650	680	615	605	635	490	200	450	44
Medgyes	augusztus	16	725	615	490	—	255	450	135	105	240	40
Nagy-Enyed	augusztus	16	850	550	400	—	280	440	480	180	280	44
Nagy-Szeben	augusztus	17	810	690	490	480	290	530	160	80	300	44-46
Nagy-Várad	augusztus	14	760	635	540	385	285	460	460	280	350	52
Segesvár	augusztus	16	700	600	450	—	300	500	150	130	160	44
Sepsi-Szent-György	augusztus	20	700	660	380	300	230	460	300	180	200	44
Szamosujvár	augusztus	20	660	520	440	—	230	450	200	70	240	40
Szász-Régen	augusztus	16	665	460	480	390	295	485	480	242	260	40
Szász-Sebes	augusztus	9	725	650	450	—	325	425	165	135	240	44
Szászváros	augusztus	11	670	550	470	500	290	450	300	70	210	40
Székegy-Udvarhely	augusztus	14	700	490	490	—	250	500	260	—	280	40
Szilágy-Somlyó	augusztus	13	620	490	405	525	245	490	300	150	300	40
Teke	augusztus	13	650	500	450	250	250	425	200	20	300	40
Torda	augusztus	11	650	450	450	350	225	440	200	15	250	44

A *-al jegyzett árak metermászára vonatkoznak.

Az „Erdélyi Gazda“ hirdetési díjtáblája.

Árszabály tér szerint		1 1-3 1-6 1-12 1-18 1-26 1-30 1-36 1-40 1-52																			
		s z e r i h i r d e t é s n é l b é l y e g g e l e g y ü t t																			
		frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr	frt	kr
1 ¹⁰ / ₁₆ oldal	teljes ára	7	30	20	90	36	80	68	60	100	40	127	20	149	—	170	80	192	60	225	60
	25% elengedés	5	55	15	90	28	05	52	35	76	65	97	20	114	—	130	80	147	60	173	10
8 ¹ / ₁₆ oldal	teljes ára	4	30	10	90	19	80	36	60	53	40	67	20	79	—	90	80	102	60	120	60
	25% elengedés	3	30	8	40	15	30	28	35	41	40	52	20	61	50	70	80	80	10	94	35
4 ¹ / ₁₆ oldal	teljes ára	3	30	6	90	10	80	20	60	29	40	37	20	44	—	50	80	67	60	68	60
	25% elengedés	2	55	5	40	8	55	16	35	23	40	29	70	35	25	40	80	46	35	55	35
2 ¹ / ₁₆ oldal	teljes ára	2	30	3	90	6	80	12	60	17	40	22	20	27	—	30	80	35	60	42	60
	25% elengedés	1	80	3	15	5	55	11	35	14	40	18	45	22	50	25	80	29	85	35	85
1 ¹ / ₁₆ oldal	teljes ára	1	30	2	90	4	80	8	60	11	40	15	20	18	—	20	80	24	60	29	60
	25% elengedés	1	05	2	40	4	05	7	35	9	90	13	20	15	75	10	30	21	60	26	10

Mellékletek 100 darabonként 1 forint 50 kr-ával számíthatnak.

A hirdetés szövegét a t. megrendelők minden külön díj nélkül tetszés szerint akárhányszor változtathatják.

Egyletünk t. tagjai és lapunk t. előfizetői 25% vagyis egy negyedrészen engedményben részesülnek, ha hirdetésük beküldésekor tagsági vagy előfizetői minőségükre hivatkoznak.

Nyomatott Gámán János örökösénél, közép-utca Minerita-épület.